

Namn

5 december

I dag har **Sven** namnsdag. Namnet är fornnordiskt och kommer av substantivet sven för 'yngling', 'tjänare'. Det fanns redan på runstenar i formen Suain. Namnet var särskilt vanligt på 1920- och 1930-talen. Cirka 105 000 heter Sven. Omkring 37 500 har det som tilltalsnamn; bland dem är medelåldern 69 år.

Det hände då

■ **För 20 år sedan**, 1997, lämnade riksåklagaren **Klas Bergenstrand** in en resningsansökan till Högsta domstolen i målet mot **Christer Pettersson**. Pettersson frikändes för Palmemordet av Svea hovrätt år 1989 men nya vittnesmål hade kommit in som satte fallet i ny dager, menade åklagaren. Det höll inte HD med om, och avslaget kom året därpå.

■ **För 40 år sedan**, 1977, fick arbetarrörelsen kungligt besök i form av **Carl XVI Gustaf** som gästade LO:s högkvarter. Det var den första gången en monark anträdde den så kallade "LO-borgen" vid Norra Bantorget i Stockholm.

■ **Biträdande riksåklagare Solveig Riberdahl** och riksåklagaren **Klas Bergenstrand** lade fram en resningsansökan i Högsta domstolen och meddelade att nya uppgifter framkommit i Palmemordet för 20 år sedan, 1997.

Hört och hänt

■ **För 50 år sedan**, 1967, öppnades **The Beatles** klädaffär Apple Boutique på Baker Street i London. Vid invigningen bjöds det på äppeljuice och modevisning i närvaro av **John Lennon** och **George Harrison** med fru, samt kändisar som **Eric Clapton** och **Cilla Black**.

304 000

kronor blev rekordutdelningen på tipset för 55 år sedan, 1962. Två vinnare låg bakom tipstolvorna och blev 212 800 kronor rikare när skatten var betald.

Födelsedagar

■ **För 49 år sedan**, 1968, föddes den amerikanska komikern, musikern och skådespelerskan **Margaret Cho**. Som ståuppkomiker turnerar hon världen över med sitt material som ofta handlar om ras, droger, sex, kändis och homosexualitet. Cho har vunnit priser för sin kamp för hbtq-personer, kvinnor och amerikaner med asiatiskt ursprung.

LEKTOR. Hallänningen Andreas Jönsson har på lite krokiga vägar hamnat i Polen. Här står han framför klädhallarna på det berömda torget Rynek Główny, ett av Europas största torg, i Krakow.

BILD: SÖREN VIKTORSSON

Andreas lär ut svensk fonetik till polacker

Han är civilingenjör från Chalmers, litteraturvetare vid Stockholms universitet och pendlar sedan ett par år mellan Warszawa och Krakow för att undervisa studenter i svenska.

– Det är ett populärt ämne här i Polen, säger hallänningen Andreas Jönsson, specialiserad på att lära ut svensk fonetik till polacker.

Klockan 12.08 rullar tåget från Warszawa in på Krakows järnvägsstation där GP:s reporter väntar. Ett fast handslag och så några ord som avslöjar att han faktiskt inte låter som Per Gessle...

– Min halländska är kanske inte så markant, men jag är född och uppvuxen i villasamhället Gull-

VÄSTSVENSKAR I VÄRLDEN

brandstorp norr om Halmstad. Det ligger bara en kilometer från havet med dess underbart friska luft, berättar Andreas och tar oss på en promenad till Krakows gamla stad och Jagellonska universitetet.

Som nybakad student på naturvetenskapliga linjen vid Kattegattgymnasiet i Halmstad, flyttade han 1992 till Göteborg och började studera vid Chalmers.

– Men efter ett par år blev det på något sätt för isolerat, med samma människor och maskiner och tematik varje dag. Jag kände ett

behov av en motvikt, något mer humanistiskt.

Den okonventionella lösningen blev 25 universitetspoäng i isländska, kryddat med en månads stipendievistelse i Reykjavik.

– Jag har alltid varit intresserad exempelvis av gamla sagor. Och lyckligtvis gjorde språkstudierna att jag på nytt fick smak även för Chalmers!

Civilingenjör i datateknik 1996. Jobb i omgångar, bland annat på Ericsson i Stockholm fram till 2002.

– När IT-bubblan sprack fick jag gå. Då hade jag träffat en polsk tjej och började läsa polska vid Stockholms universitet.

Redan efter en termin fick Andreas Jönsson stipendium för att läsa polska vid Universitetet Slaski i Katowice och flickvännen återupptog sina polska studier i kulturvetenskap.

– Där var vi tre terminer och jag hann även börja undervisa litet i svenska.

ÅREN 2006-2008 VAR

Andreas så svensklektor i Krakow, 2010 gifte sig han och Anna, som sedan 2004 arbetade vid Polska institutet i Stockholm, och i förföl flyttade de så till Warszawa.

– Vi bor i en stadsdel som heter Praga och har gott om äldre bevarad bebyggelse samt stora gröna ytor. Samtidigt som den genomgår en stor omvandling med

många yngre som flyttar in, finns där fortfarande många människor som bott där hela livet.

”Att gå i katolska mässan är som en meditation, en inre återhämtning”

Andreas Jönsson

■ **Ålder:** 44 år.

■ **Yrke:** Universitetslektor.

■ **Familj:** Hustru Anna.

■ **Bor:** I Warszawa.

■ **Hobbies:** Läser en hel del, både på svenska och polska.

■ **Bästa polska tungvrickaren:** Potrzyszcz (Kornsparv).

– Sverige är ett väldigt sekulariserat land och religion något som undanskuffats till den mest privata sfären. Polen är totala spegelbilden, i princip alla jag möter tror på Gud och många går i kyrkan.

Vad har tron gett dig?

– En trygghet och en grund, jag böttnar i och förstår mig själv som människa. Att gå i katolska mässan är som en meditation, en inre återhämtning.

SNART ÄR DET svensklektion, men innan det tar Andreas Jönsson fram sin läsplatta och visar oss medelst en app hur dålig luften är i Krakow.

– Det är ett problem och vissa tider uppmäter man smog som ligger 800 procent högre än EU:s gränsvärde. Allt är grått och du tycker dig gå omkring som i en Roy Andersson-film.

– Jag och många med mig använder ibland små gasmasker med partikelfilter!

I sådana stunder kan längtan efter frisk havsluft bli stor. Om somrarna tillbringa Andreas några veckor i Gullbrandstorp hos föräldrarna.

Andreas Jönsson

– Där promenerar jag mycket och njuter av ljuset, dofterna och ljudet från havet.

”Vissa tider uppmäter man smog som ligger 800 procent högre än EU:s gränsvärde”

– Det par dagar före vårt möte träffar GP en polsk konstnär, som känner Andreas Jönsson väl och med emfas förklarar att ”jag vet ingen annan utlänning som talar så bra polska”.

Kommentar?
– Nja..., det är inte så många utlänningar som lär sig polska. Jag gör fortfarande många fel, men tar varje chans att öva språket.

SÄVÄL ANDREAS SOM hustrun Anna ser i nuläget sin framtid i Polen.

– Förutsatt att utvecklingen inte går än mer i fel riktning. Vi är båda kritiska mot PiS, det styrande partiet Lag och Rättvisa, som har majoritet i parlamentet Sejm och bland annat försöker stifra lagar som strider mot landets demokratiska konstitution.

Trots att han ser med kritiska ögon på vad han betecknar som den konservativa och mäktiga polska katolska kyrkan, konverterade Andreas Jönsson i december 2013 till den katolska tron

Upptagningen, som det kallas, i katolska kyrkans gemenskap skedde hos jesuiterna i Sankta Eugenia kyrka i Stockholm

– Sverige är ett väldigt sekulariserat land och religion något som undanskuffats till den mest privata sfären. Polen är totala spegelbilden, i princip alla jag möter tror på Gud och många går i kyrkan.

Vad har tron gett dig?
– En trygghet och en grund, jag böttnar i och förstår mig själv som människa. Att gå i katolska mässan är som en meditation, en inre återhämtning.

SNART ÄR DET svensklektion, men innan det tar Andreas Jönsson fram sin läsplatta och visar oss medelst en app hur dålig luften är i Krakow.

– Det är ett problem och vissa tider uppmäter man smog som ligger 800 procent högre än EU:s gränsvärde. Allt är grått och du tycker dig gå omkring som i en Roy Andersson-film.

– Jag och många med mig använder ibland små gasmasker med partikelfilter!

I sådana stunder kan längtan efter frisk havsluft bli stor. Om somrarna tillbringa Andreas några veckor i Gullbrandstorp hos föräldrarna.

– Där promenerar jag mycket och njuter av ljuset, dofterna och ljudet från havet.

SÖREN VIKTORSSON
031-62 40 00 namn@gp.se

KRÖNIKA

Eftertänksamma svar från eleverna gjorde mig stolt

Jag tillsammans med några elever på skolan blev intervjuade av radio inför EU-toppmötet. Vi fick besvara frågor om utbildning, förort, politik, resurser och vad vi behöver i vår vardag och på vår skola. Efter min intervju satt jag kvar och lyssnade när eleverna blev intervjuade. Trots att jag visste att de var duktiga blev jag så oerhört stolt över hur lugna och eftertänksamma de var med sina svar. Stolt men också lite nedstämd då de fick svara på frågor som också jag fått svara på många gånger och jag kände att nu kommer också de behöva försvara området de lever i, skolan de går på och så blev det också.

ELEVERNAS SVAR VAR tydliga och de har nog stött på samma frågor i många olika sammanhang. Allt från vad skolan i förorten behöver, till hur viktig utbildningen är? De svarade att utbildning är det viktigaste för dem och att de behöver samma saker som de inne i stan behöver, även om de har andra förutsättningar. En elev sa ”Vi kämpar mer här, vi kommer alltid att få kämpa lite extra och det är svårare för oss att ta oss igenom skolan men vi har oerhört stöd i skolan”.

Visste du som läser detta att många barn i Sverige lever i ett utanförskap?

Visste du att om man åker elvans spårvagn från Saltholmen till Rymdtorget skiljer det nio år i medellivslängd mellan de som bor vid de båda ändhållplatserna?

Visste du att elever som har en socialt missgynnad bakgrund riskerar att inte uppnå målen i skolan? Forskning har konsekvent visat att socioekonomiska förhållanden, där familjer har låg inkomst och/eller låg utbildning, har samband med betydligt lägre nivåer när det gäller skolprestationer. Och att låg socioekonomisk status är en av riskfaktorerna som kan innebära nackdelar för elever i skolan. En del av orsakerna är trångboddhet och bostadssegregation vilket ligger bortom skolornas kapacitet att hantera.

Visste du att vi har ett ord för våra elever som börjar i skolorna inne i centrum men kommer tillbaka till oss för de inte klarar språket, sociala koder, och inte känner sig sedda och trygga? Vi kallar de ”återvändarna”. Vi måste bryta utanförskap där det riskerar att förstärkas.

Visste du att oavsett om man är ungdom som lever i innerstaden eller ungdomar som lever i utanförskapsområden så drömmer man om samma saker?

MIN STORA FUNDERING

är om vi vill skapa ett samhälle där alla ska få plats, där alla lever länge och friskt, där alla människor med olika bakgrund är välkommande. Om vi vill ha ett rikt samhälle, behöver vi investera i varandra och vårt gemensamma samhälle.

Det finns mycket i dag som skolan inte borde hantera. Men trots det låter vi vårt kompensatoriska uppdrag växa utanför vad som är vårt egentliga uppdrag. Alla har inte samma möjligheter till att exempelvis läsa och skriva i hemmet, alla har inte nätverk som stöttar till arbete, alla har inte en trygg vuxen att vända sig till.

NÅR JAG LYSSNADE på eleverna kände jag att vi har gett dem verktyg att göra sina röster hörda, för att skapa debatt, för att kunna tala för sin sak men också lärt dem att vara en del av samhället trots att de kommer från ett utanförskapsområde och gått på en skola i ett område utanför stan. Dessa ungdomar kommer att klara sig. Men mycket mer måste till om alla ska få den möjligheten.

– Det är ett problem och vissa tider uppmäter man smog som ligger 800 procent högre än EU:s gränsvärde. Allt är grått och du tycker dig gå omkring som i en Roy Andersson-film.

– Jag och många med mig använder ibland små gasmasker med partikelfilter!

I sådana stunder kan längtan efter frisk havsluft bli stor. Om somrarna tillbringa Andreas några veckor i Gullbrandstorp hos föräldrarna.

– Där promenerar jag mycket och njuter av ljuset, dofterna och ljudet från havet.

PETRA ELIO SERTI

Lärare på Angereds gymnasiet

